

1. คำนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของการศึกษา

หอยนางรมเป็นหอยที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง ประชาชนนิยมบริโภคทั้งสดและที่แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารหลายชนิด นอกจากนี้เปลือกหอยนางรมยังมีประโยชน์ในทางเกษตรกรรม การก่อสร้าง การแพทย์ และอุตสาหกรรม อื่น ๆ เพราะมีธาตุแคลเซียมที่ค่อนข้างบริสุทธิ์มาก

หอยนางรมสามารถอาศัยอยู่ได้ทั่วไปในบริเวณน้ำตื้น ชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำลำคลอง และเขตแหล่งน้ำที่มีอาณาเขตติดต่อกับทะเล ทั้งในเขตร้อนและเขตอบอุ่น หอยนางรมที่นิยมเลี้ยงในประเทศไทย มี 3 ชนิด คือ *C. lugubris* และ *C. belcheri* ที่ภาคใต้ และ *C. commercialis* ตามชายฝั่งด้านตะวันออก (รัชฎาภรณ์, 2522)

การเลี้ยงหอยนางรมสามารถทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และวัสดุที่จะใช้ วิธีการเลี้ยงหอยนางรมแบบต่าง ๆ พอจะประมวลได้ดังนี้

1. การเลี้ยงหอยติดกับพื้นผิวดิน (Bottom culture) โดยการหว่านหอยไปบนพื้นคล้ายการเลี้ยงหอยแครง ใช้ได้กับพื้นที่ที่แข็งไม่เป็นโคลน มิฉะนั้นหอยจะจมดิน (ทรงชัย และคณะ, 2526) หอยที่หว่านนั้นอาจเกาะติดกับวัสดุแล้ว เช่น เปลือกหอย กระเบื้อง (Korringa, 1976a และ Korringa, 1976b) หรือหว่านวัสดุลูกหอยลงไปก่อน เช่น เปลือกหอย แผ่นปูน แผ่นกระเบื้อง ก้อนหิน เมื่อลูกหอยเกาะวัสดุแล้วก็ปล่อยให้ลอยต่อไป (สมาน, 2517 Curtin, 1972 Korringa, 1976a และ Korringa, 1976b) หรืออาจเกาะลูกหอยออกจากวัสดุแล้วหว่านเฉพาะลูกหอยลงเลี้ยงในแปลงก็ได้ (Korringa, 1976a และ Korringa, 1976b)

2. การเลี้ยงหอยพ้นจากพื้นผิวดิน (Off-bottom culture) การเลี้ยงหอยวิธีนี้ยังสามารถจำแนกลักษณะการดำเนินการออกไปได้อีก เช่น

2.1. ปักหลัก (Pole culture) โดยใช้ไม้หรือแท่งปูนปักเป็นหลักไว้ในบริเวณน้ำตื้นเขตน้ำขึ้นน้ำลง (Intertidal zone) ใต้อหลักไหลผ่านเลน 0.5 - 2 ม.

(Choo, 1983)

2.2. เลี้ยงในกระบะหรือตะกร้า (Tray or basket culture) วิธีนี้ใช้เลี้ยงหอยที่แยกเป็นค้ว ๆ ใส่ในกระบะหรือตะกร้าแล้วแขวนกระบะนั้นไว้กับแพ หรือวางไว้บนร้านใต้น้ำก็ได้ (Chew, 1984 Choo, 1983 Curtin, 1972 Drewes, 1986 Korringa, 1976a Korringa, 1976b และ Quayle, 1971)

2.3. เลี้ยงแบบแขวน (Hanging method) โดยเอาหอยหรือวัสดุปลูกหอยแขวนกับลวดหรือ เชือกซึ่งผูกติดกับแพ (Raft) หรือร้าน (Rack) หรือราวเชือก (Long Line) (Choo, 1983 Korringa, 1976a และ Korringa, 1976b)

ขั้นตอนสำคัญก่อนที่จะทำการเลี้ยงหอยนางรมได้ ก็คือการจัดหาหรือรวบรวมลูกหอย ซึ่งมีข้อควรพิจารณาหลายประการ เช่น ทำเลที่จะวางวัสดุปลูกหอย ช่วงเวลาหรือฤดูกาลเกิดของลูกหอย และประการสำคัญก็คือ ชนิดของวัสดุที่ใช้ปลูกหอย วัสดุนั้นต้องไม่เป็นพิษต่อลูกหอย แข็งแรง ทนไถ่ภายในท้องถื่น และราคาถูก

ในลำคลองนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่ามีลูกหอยนางรมอยู่มาก ชาวบ้านเริ่มให้ความสนใจและทดลองเลี้ยงกัน แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จด้วยดี สาเหตุประการหนึ่งก็คือขาดแคลนลูกหอยนางรมที่จะนำไปเลี้ยง เนื่องจากขาดความรู้ในเรื่องการล่อลูกหอยนางรม โครงการศึกษาการใช้วัสดุค้างชนิดล่อลูกหอยนางรมนี้ จะศึกษาว่าวัสดุชนิดใดที่เหมาะสมแก่การใช้เป็นวัสดุล่อลูกหอยนางรมมากที่สุด เพื่อเป็นแนวทางในการเพาะเลี้ยงหอยนางรมต่อไปในอนาคต เป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน ทั้งยังสามารถนำไปพัฒนาอาชีพการเลี้ยงหอยนางรมไม่เฉพาะแต่ในท้องที่ตำบลนาทับเท่านั้น ข้อมูลพื้นฐานนี้อาจจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจการเลี้ยงหอยนางรมทั่วไป เป็นการบริการชุมชนซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งของบุคลากรในมหาวิทยาลัย

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบอัตราการลงเกาะของลูกหอยนางรม (*Crassostrea* sp.) บนวัสดุค้างชนิด

1.3 สถานที่ทำการวิจัย

ลำคลองนาทับ ตำบลนาทับ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับ

การศึกษานี้ จะทำให้ทราบถึงชนิดของวัสดุซึ่งเหมาะสมต่อการนำมาใช้ล่อลูกหอยนางรมเพื่อทำการเลี้ยงให้ได้ผลต่อไป เป็นการช่วยส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้เกษตรกรในท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นไปได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. ราษฎรสามารถรวบรวมลูกหอยได้แล้วเลี้ยงต่อไปเองจนโต หรือ
2. ราษฎรสามารถรวบรวมลูกหอยเพื่อจำหน่ายไปยังท้องถิ่น ซึ่งทำการเลี้ยงหอย

นางรมเป็นอาชีพ แต่ขาดแคลนพันธุ์หอย

นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปใช้ในการเพาะเลี้ยง และอนุรักษ์พันธุ์หอยนางรมอีกด้วย